

Szczepan Czarnecki, Agata Tatarenko

Przemysł motoryzacyjny w Republice Czeskiej: wzrost produkcji pojazdów elektrycznych

Przemysł motoryzacyjny jest w Republice Czeskiej jedną z głównych gałęzi gospodarki. Jako największa branża w Czechach odpowiada za blisko 10% PKB państwa, 26% produkcji przemysłowej i 24% eksportu. W pierwszej połowie 2023 r., po kilku latach negatywnych tendencji, przemysł motoryzacyjny odnotował wzrost produkcji. Równocześnie, w związku z rosnącą presją w zakresie zmian rynkowych w kierunku ekologii i innowacji, sektor ten przechodzi długoterminową transformację, która wymaga od producentów intensyfikacji działań na rzecz rozwoju technologicznego, mającego kluczowe znaczenie dla gospodarki Czech i jej rozwoju.

Przemysł motoryzacyjny jest jedną z najważniejszych gałęzi przemysłu w Republice Czeskiej. Wytwarza on ponad 20% wolumenu produkcji, zatrudnia bezpośrednio ponad 120 tys. osób i produkuje średnio ok. 1,3 mln samochodów osobowych rocznie. Sektor motoryzacyjny odgrywa także istotną rolę w czeskim eksporcie i stanowi ok. 10% PKB czeskiej gospodarki. W Republice Czeskiej branża motoryzacyjna produkuje samochody osobowe, samochody ciężarowe, motocykle, autobusy, traktory oraz przyczepy. Do najważniejszych producentów samochodów osobowych w tym państwie zaliczają się: Škoda Auto należąca do Grupy Volkswagen, z produkcją w miejscowości Mladá Boleslav, Toyota Motor Manufacturing Czech Republic, zlokalizowana w mieście Kolín-Ovčáry, gdzie na zasadzie joint venture wytwarzane są również modele Citroën C1 i Peugeot 107, oraz Hyundai z fabryką w Nošovicach. Ciężarówki marki Tatra produkowane są w Kopřivnicach. W Pradze działa firma AVIA, wytwarzająca samochody ciężarowe i autobusy. Firmy Iveco Czech Republic (dawniej Karosa), SOR Libchavy i TEDOM montują autobusy. Przyczepy do samochodów ciężarowych produkowane są przez czeską firmę PANA V w Senice na Hané. Firma AGADOS, również wytwarzająca przyczepy, ma swoją siedzibę w mieście Velké Meziříčí. Spółka Schwarzmüller posiada swój oddział w Republice Czeskiej, w miejscowości Žebrák. Motocykle produkowane są w Týncu nad Sázavou przez JAWA Moto. W Brnie działa fabryka traktorów Zetor, będąca członkiem słowackiego HTC Holding, w 2018 r. przebranzowionego na HTC Investments. W Republice Czeskiej działa również kilku producentów małoseryjnych oraz dostawców dla przemysłu motoryzacyjnego.

Trudności sektora motoryzacyjnego i pozytywne trendy. W ciągu kilku ostatnich lat czeski przemysł motoryzacyjny borykał się z problemami wynikającymi z konsekwencji pandemii COVID-19 oraz wojny w Ukrainie. Wśród nich były: utrzymujący się niedobór półprzewodników i innych komponentów, trudności w łańcuchach produkcyjnych i logistycznych, konsekwencje epidemii COVID-19 w Chinach, skrajny wzrost cen energii oraz wysoka inflacja i rosnące koszty życia, które wprowadziły zmiany w zachowaniach konsumentów. Równocześnie, pomimo szeregu wyzwań, w tym istotnego wpływu pandemii COVID-19, a następnie wojny w Ukrainie na proces produkcyjny, działalność sektora motoryzacyjnego, dzięki wsparciu poprzez wiele programów rządowych, uniknęła znaczących zmian strukturalnych, włączając w to masowe zwolnienia pracowników czy bankructwa.

Ponadto w 2022 r., po trzech latach spadku wolumenu produkcji, czeski przemysł samochodowy odnotował wzrost produkcji o 9,4%. W podziale na poszczególne segmenty wzrost produkcji rok do roku wykazali producenci samochodów osobowych o 10,2% (1 217 787 szt.), autobusów o 7,6% (5322 szt.), samochodów ciężarowych o 6,7% (1347 szt.), motocykli o 56,9% (1624 szt.) oraz dużych przyczep powyżej 3,5 t o 11,2% (2441 szt.). Jedynie w kategorii małych przyczep do 3,5 t zanotowano spadek produkcji o 23,2% (20 760 szt.). W oparciu o dane Stowarzyszenia Przemysłu Motoryzacyjnego (SAP) z pierwszej połowy 2023 r., w Republice Czeskiej zanotowano dalszy trend wzrostowy w produkcji pojazdów osobowych, których liczba od stycznia do końca lipca 2023 r. wyniosła 827 000,

co stanowiło blisko 20-procentowy wzrost w perspektywie rok do roku. Równocześnie, według SAP, produkcja za siedem pierwszych miesięcy 2023 r. była niższa jedynie o 7000 samochodów niż przed 2019 r., a więc w porównaniu do poziomu sprzed pandemii.

Samochody elektryczne. W Republice Czeskiej średnio co ósmy wyprodukowany samochód jest elektryczny. Pojazdy elektryczne i hybrydy plug-in produkują Škoda (auta elektryczne stanowią 11,5% produkcji), Hyundai (21,5% produkcji) i Toyota (50% produkcji). W 2022 r. segment pojazdów elektrycznych przekroczył 11% całkowitej produkcji pojazdów silnikowych. Ogółem wyprodukowano 134 944 elektryczne samochody osobowe i 56 elektrycznych autobusów. Produkcja samochodów elektrycznych w Republice Czeskiej rośnie. W pierwszym półroczu 2023 r. wyprodukowano łącznie 738 454 samochody osobowe, z czego 91 285 to samochody elektryczne. Udział nowo wyprodukowanych samochodów elektrycznych w całkowitej produkcji podniósł się do poziomu 12,4% i można spodziewać się dalszego, stopniowego wzrostu. Wyprodukowano łącznie 66 771 pojazdów elektrycznych (BEV) i 24 514 pojazdów hybrydowych typu plug-in.

Wyzwania technologiczne. Pomimo wzrostu produkcji w sektorze automoto, rynek ten w najbliższych latach czeka wiele przemian, stanowiących wyzwanie zarówno dla producentów, jak i czeskiej gospodarki. W dłuższej perspektywie czasowej przemysł motoryzacyjny w całej UE, w tym w Republice Czeskiej, musi poradzić sobie z przejściem z silników spalinowych na niskoemisyjne układy napędowe, a także z innymi rygorystycznymi warunkami w zakresie planów dotyczących osiągnięcia neutralności klimatycznej. Równocześnie branży tej towarzyszy silna presja innowacyjna, która w znacznym stopniu wpływa na formę oraz zakres produkcji. Dla Republiki Czeskiej wiąże się to z rozwojem automatyzacji oraz innowacji produkcji, co jednak może skutkować znaczącym ograniczeniem w zakresie wymaganej siły roboczej w procesie produkcyjnym, powodując tym samym wyraźne konsekwencje społeczne w postaci redukcji zatrudnienia. Równocześnie brak rozwoju w zakresie automatyzacji może się przełożyć na stagnację sektora, co może doprowadzić do negatywnych konsekwencji dla całej gospodarki państwa. Z tych powodów sektor motoryzacyjny wymaga szczególnej uwagi, zarówno ze strony producentów, jak i władz państwa.

Podsumowanie. Rok 2022 obfitował w szereg trudnych wyzwań dla czeskiego przemysłu motoryzacyjnego. Pomimo utrzymujących się niedoborów półprzewodników i innych komponentów, wojny w Ukrainie oraz trudności w łańcuchach produkcyjnych i logistycznych, w okresie styczeń-grudzień wyprodukowano łącznie 1 249 281 pojazdów drogowych wszystkich typów. Tym samym, po trzech latach spadków wielkości produkcji, czeski przemysł samochodowy ponownie odnotował wzrost. Równocześnie warunki dla funkcjonowania sektora automoto w Republice Czeskiej można uznać za pogarszające się. Niewątpliwie znaczącą rolę odgrywają w tym procesie wzrastające koszty energii, surowców oraz materiałów, których dostępność w ostatnich latach była znacznie ograniczona. Zjawiskom tym towarzyszy rosnąca presja płac, a także regulacje EU, w tym rozwój zielonych technologii oraz sztucznej inteligencji, które od producentów wymagają nakładów inwestycyjnych oraz rozwoju innowacyjnego, co stanowi wyzwanie dla całego sektora w Republice Czeskiej. Oznacza to, że czeski przemysł musi intensywniej reagować na zachodzące zmiany, wymagające innowacji, zwiększonej zdolności inwestycyjnej i modernizacji, włączając w to zmniejszenie zależności od zasobów energetycznych oraz ludzkich.